

CSRD ieviešana: vai uzņēmumi ir gatavi jaunajiem ziņošanas standartiem? 2/30/24

Ilgospējas pakalpojumu vadītāja, PwC
Latvija
Maija Orbidāne

Ilgospēja ir kļuvusi par vienu no svarīgākajiem jautājumiem mūsdienu uzņēmējdarbības vidē, un uzņēmumiem jāpielāgojas arvien stingrākām prasībām attiecībā uz atbildīgu un pārredzamu darbību. Eiropas Savienība (ES) ir spērusi būtiskus soļus, lai uzlabotu uzņēmumu ilgtspējas ziņošanas standartus, ieviešot Korporatīvās ilgtspējas ziņošanas direktīvu (*Corporate Sustainability Reporting Directive – CSRD*). Tā paredz plašāku ziņošanas prasību loku un detalizētākas vadlīnijas, kuras uzņēmumiem palīdz nodrošināt pilnīgāku un precīzāku informāciju par to ietekmi uz vidi, sabiedrību un pārvaldību, kā arī iezīmē kritērijus uzņēmumiem, kam ir pienākums ziņot par savu ilgtspējas praksi.

Direktīvā noteiktais pienākums sagatavot ilgtspējas ziņojumu ietekmēs aptuveni 50 tūkstošus uzņēmumu ES un tiek ieviests pakāpeniski vairākos posmos. Lielai daļai uzņēmumu, kuri atbilst CSRD noteiktajam tvērumam, prasība sagatavot ilgtspējas ziņojumu jau ir stājusies spēkā šogad. Tātad pirmais ziņojums jāiesniedz par 2024. pārskata gadu.

Lai analizētu uzņēmumu gatavību izstrādāt ilgtspējas ziņojumus, tuvojoties CSRD prasību izpildes termiņam, un identificētu galvenās izaicinājumu jomas un iespējas, kas izriet no jaunajām ziņošanas prasībām, PwC organizēja aptauju (*PwC's Global CSRD Survey 2024*), kurā piedalījās 547 respondenti – augstākā līmeņa vadītāji, tostarp finanšu, ilgtspējas un risku speciālisti – no vairāk nekā 30 valstīm.

Teju divas trešdaļas (63%) aptaujāto apgalvo, ka ir ļoti vai pilnībā pārliecināti par to, ka viņu pārstāvētie uzņēmumi būs gatavi sagatavot ziņojumus saskaņā ar CSRD. Vairāk nekā trīs ceturtdaļas (79%) ārpus ES reģistrēto uzņēmumu un 74% ES reģistrēto uzņēmumu uzskata, ka CSRD dēļ uzņēmuma līderi, pieņemot lēmumus, ilgtspēju jau ņem vai ņems vērā daudz lielākā mērā.

Kavēkli ilgtspējas ziņojumu izstrādē

Lai gan aptaujas rezultāti norāda uz pārliecību par ilgtspējas ziņojumu sagatavošanu, respondenti ir norādījuši arī uz ieviešanas šķēršļiem. Vislielākās bažas rada datu pieejamība un kvalitāte (59%).

Vien piektdaļa aptaujāto, kam jāziņo jau 2025. pārskata gadā, ir apstiprinājuši, ka sniedzamie dati ir pieejami un pilnīgi. Turklāt mazāk nekā 60% respondentu jau ir iesaistījuši savu tehnoloģiju nodaļu, kaut gan vairākums plāno to darīt un vairākums arī šobrīd neizmanto specializētos rīkus un tehnoloģijas ilgtspējas datu ieguvei. Visbiežāk izmantotais rīks ir izklājlapas (74%), salīdzinot ar 26%, kuri izmanto centralizētu ilgtspējas datu krātuvi, un 20%, kuri izmanto mākslīgā intelekta risinājumus. Daudzi gan plāno šos rīkus aktīvāk izmantot nākotnē.

Priecē tas, ka uzņēmumi ir lielā mērā pārliecināti, ka būs gatavi sniegt ziņojumus. Tomēr darāmā vēl ir daudz, jo liela daļa uzņēmumu cīnās ar sarežģītiem uzdevumiem, it īpaši ar nepieciešamo ilgtspējas datu kopējo pieejamību un kvalitāti ne tikai savā darbībā, bet visā vērtības ķēdē. Uzņēmumu vadītāji piekrīt, ka ilgtspējas informācijai jābūt pieejamai, precīzai un pārbaudāmai – ne tikai vienreiz, bet ik gadu. Direktīvas ietekme būs vienotu ziņošanas standartu pamatlīmeņa ieviešana, kas palielinās salīdzināmību un sniegs

plašāku ieskatu uzņēmumu sniegunā ilgtspējas jomā.

Pastāv ar datiem nesaistīti ieviešanas šķēršļi

Neraugoties uz lielu pārliecību, īpaši uzņēmumos, kam jāziņo jau 2025. pārskata gadā (72%), mazāk nekā puse aptaujāto uzņēmumu ir pabeiguši agrīnā posma darbus, piemēram, ziņošanas iespēju apstiprināšanu (39%), dubultā būtiskuma novērtēšanu (38%), datu pieejamības analīzi (20%).

Lai gan respondenti norāda uz lielu pārliecību par pārskatos vispārīgi iekļautajām tēmām, piemēram, darbaspēku (75%), uzņēmējdarbības veikšanu (75%) un klimata pārmaiņām (60%), aptaujas dalībnieki ir daudz mazāk pārliecināti par savu spēju izpildīt ziņošanas prasības mazāk pazīstamās tēmās, piemēram, bioloģiskā daudzveidība (35%), piesārņojums (43%), darbinieki vērtības ķēdē (44%).

Ilgtspēja kļuvusi par prioritāti vadītāju darba kārtībā

76% aptaujāto uzskata, ka CSRD dēļ uzņēmumu līderi, pieņemot lēmumus, jau ņem vai ņems vērā ilgtspējas aspektus, tostarp 59% atzīst, ka direktīvas dēļ ilgtspēju jau ņem vērā lielākā mērā, un 17% apgalvo, ka ņems to vērā.

Uzņēmumi no CSRD sagaida daudzus un dažādus biznesa ieguvumus – vairāk nekā puse (51%) sagaida, ka ieguvumi lielā mērā vai ļoti lielā mērā izpaudīsies kā labāki vides rādītāji, 49% sagaida uzlabotu sadarbību ar ietekmes pusēm, savukārt 48% prognozē, ka direktīva ļaus labāk pārvaldīt riskus.

Teju trešdaļa aptaujāto uzskata, ka CSRD lielā mērā pozitīvi ietekmē apgrozījuma pieaugumu (28%) vai izmaksu ietaupījumu (26%). Finanšu ieguvumus vairāk sagaida tie uzņēmumi, kas ir tuvāk savam ziņošanas termiņam: 38% uzņēmumu, kam jāziņo jau 2025. pārskata gadā, lielā mērā sagaida ieguvumus no apgrozījuma palielināšanās, 34% – no izmaksu ietaupījuma.

Galvenie secinājumi

- Teju divas trešdaļas aptaujāto uzņēmumu (63%) ir ļoti vai pilnībā pārliecināti, ka būs gatavi ziņot saskaņā ar CSRD.
- Tomēr pirmajā ziņošanas vilnī iekļauto uzņēmumu, kam jāziņo jau pēc sešiem mēnešiem, vadītāji atzīst, ka datu pieejamība un kvalitāte (59%), vērtības ķēdes sarežģītība (57%) un darbinieku kapacitāte (50%) lielā vai ļoti lielā mērā traucē ieviešanu.
- Neraugoties uz vēl lielāku pārliecību uzņēmumos, kam jāziņo pēc sešiem mēnešiem (72%), mazāk nekā puse ir pabeiguši galvenās darbības, piemēram, ziņošanas iespēju apstiprināšanu (39%), dubultā būtiskuma novērtēšanu (38%), datu pieejamības analīzi (20%).
- Vairāk nekā trīs ceturtdaļas (76%) aptaujāto uzskata, ka CSRD dēļ uzņēmumu vadība, pieņemot lēmumus, ilgtspēju jau ņem vai ņems vērā lielākā mērā.
- Respondenti uzskata, ka viņu pārstāvētā uzņēmuma ieguvumi no CSRD lielā mērā izpaudīsies vides rādītājos (51%), labākā sadarbībā ar ietekmes pusēm (49%), riska mazināšanā (48%).

Par aptauju

2024. gada aprīlī un maijā PwC aptaujāja 547 uzņēmumu vadītājus un vadošos speciālistus vairāk nekā 30 valstīs. 60% aptaujā pārstāvēto uzņēmumu ir reģistrēti ES. Vairāk nekā pusei gada apgrozījums

pārsniedza 1 miljardu ASV dolāru. Pārstāvētajās nozarēs ietilpa ražošana (25%); finanšu pakalpojumi (21%); tehnoloģijas, mediji un telekomunikācijas (18%); patēriņš un mazumtirdzniecība (14%); enerģētika, komunālie pakalpojumi un resursi (13%); veselības aprūpe (7%). 57% respondentu norāda, ka 2025. gadā pirmo reizi iesniegs ziņojumus, balstoties uz 2024. gada datiem.